

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 47/2019-51

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. októbra 2019 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Miroslava Duriša a Mojmíra Mamojku v konaní o ústavných sťažnostiach [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpených advokátkou JUDr. Katarínou Balážovou, Štvrť SNP 123, Trenčianske Teplice, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 5 Co 175/2017-231 z 24. októbra 2017 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7 Cdo 102/2018 zo 17. septembra 2018 takto

rozhodol:

1. Základné právo [REDACTED] a [REDACTED] podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane

ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 5 Co 175/2017-231 z 24. októbra 2017 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7 Cdo 102/2018 zo 17. septembra 2018 p o r u š e n  e b o l i .

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7 Cdo 102/2018 zo 17. septembra 2018 a rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 5 Co 175/2017-231 z 24. októbra 2017 z r u š u j e a v e c v r a c i a Krajskému súdu v Bratislave na dalšie konanie.

3. Krajský súd v Bratislave j e p o v i n n  y nahradiť [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ]trovy konania v sume 343,84  (slovom tristoštyridsaťtri eur a osemdesiatštyri centov) na účet advokátky JUDr. Kataríny Balazovej, Štvrť SNP 123, Trenčianske Teplice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. stavnej sťažnosti [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ]vo zvyšnej časti n e v y h o v u j e .

O d  o v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutých rozhodnutí a sťažnostná argumentácia

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (dalej len „stavny súd“) uznesením sp. zn. III. S 47/2019 z 5. februára 2019 prijal podľa č 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii stavneho súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov účinného do 28. februára 2019 (dalej len „zákon o organizácii stavneho súdu“) na dalšie konanie stavne sťažnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (dalej aj „sťažovateľ v 1. rade“) a [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (dalej spolu aj „sťažovatelia“), ktorými namietali porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 stavy Slovenskej republiky (dalej len „stava“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6

ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 5 Co 175/2017-231 z 24. októbra 2017 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 7 Cdo 102/2018 zo 17. septembra 2018.

2. Z obsahu podaných ústavných sťažností vyplýva, že medzi žalobcom [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalobca“), a žalovanými [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] ako dlžníkom a sťažovateľmi ako ručiteľmi bola 9. septembra 2002 uzatvorená zmluva o pôžičke vo výške 13 780 000 Sk splatná 12. septembra 2003. Zaplatenie dlžnej sumy bolo „*garantované vystavenou vlastnou zmenkou dlžníka zo dňa 09.09.2002, avalovanou žalovanými v 2. a 3. rade ako ručiteľmi*“. Vzhľadom na to, že dlžná suma nebola v lehote splatnosti uhradená, žalobca na základe vlastnej zmenky dlžníka doručil 11. júna 2006 Okresnému súdu Žilina návrh na vydanie zmenkového platobného rozkazu na zaplatenie istiny vo výške 13 780 000 Sk; konanie bolo vedené pod sp. zn. 19 CbZm 2/2008 (ďalej len „zmenkové konanie“). Zároveň žalobca podaním doručeným Okresnému súdu Bratislava II 12. júna 2006 podal proti žalovaným žalobu na zaplatenie istiny vo výške 13 780 000 Sk z titulu zmluvy o pôžičke. Keďže dlžník neuhradil dlžnú sumu, uhradil ju sťažovateľ v 1. rade v zmenkovom konaní na účet žalobcu a zároveň o tom upovedomil Okresný súd Bratislava II, ktorý konal o žalobe zo zmluvy o pôžičke. Okresný súd Žilina vydaný zmenkový platobný rozkaz rozsudkom č. k. 19 CbZm 2/2008-237 v časti zaplatenia zmenkovej sumy zrušil a priznal žalobcovi úrok z omeškania vo výške 6 % ročne zo sumy istiny od 12. septembra 2003 do zaplatenia. Krajský súd v Žiline rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil.

3. Nadväzne vzal žalobca žalobu na zaplatenie istiny z titulu nevrátenej pôžičky späť s tým, že úhrady tejto sumy sa domáha v zmenkovom konaní. Okresný súd Bratislava II konanie v tejto časti zastavil, vec bola následne postúpená Okresnému súdu Pezinok (ďalej len „okresný súd“), ktorý pokračoval v konaní už len v časti uplatneného nároku na zaplatenie úrokov z omeškania. Rozsudkom č. k. 4 C 95/2011-195 zo 7. apríla 2016

okresný súd zaviazal žalovaného spolu so sťažovateľmi zaplatiť žalobcovi spoločne a nerozdielne zákonný úrok z omeškania vo výške 13 % ročne zo sumy 457 412,20 € od 13. septembra 2003 do 13. júna 2007, ako aj trovy konania.

4. Proti tomuto rozsudku podali všetci žalovaní odvolanie, ktoré odôvodnili tým, že žalobca sa domáhal na Okresnom súde Žilina zaplataenia zmenkovej sumy a úrokov vo výške 6 % a totožnej istiny spolu s úrokom z omeškania vo výške 13 % ročne sa domáhal i v predmetnom konaní vedenom na okresnom súde (pričom žalobu v časti istiny vzal späť). Priznaný úrok z omeškania spolu vo výške 19 % považovali za rozporný s inštitútom dobrých mravov. Krajský súd rozsudkom č. k. 5 Co 175/2017-231 z 24. októbra 2017 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) rozhodnutie okresného súdu potvrdil. Vo vzťahu k namietanému „duplicitnému“ uplatneniu úroku z omeškania a zmenkového úroku krajský súd poukázal na „na záver vyslovený odvolacím Krajským súdom v Bratislave v uznesení zo dňa 21. marca 2013 č.k. 2Co/137/2013, kde tento konštatoval, že nárok žalobcu uplatnený v konaní vedenom na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 19CbZm/2/2008 je nárokom vyplývajúcim z ustanovenia § 45 bod 2 zák. č. 191/1950 Sb. (zákon zmenkový a šekový), v ktorom je kogentne stanovená aj výška sankcie, ktorej sa môže majiteľ zmenky domáhať zo zmenkovej sumy, pričom v prejednávanej veci sa žalobca domáhal zaplataenia úroku z omeškania za omeškanie dlžníkov s plnením ich peňažného dlhu. Odvolací súd súhlasí s názorom, že ide o zákonné nároky, ktoré nemajú žiadnu vzájomnú súvislosť, ani sa vzájomne nekonzumujú, zmenkový úrok nemá žiaden vzťah k úroku z omeškania z kauzálneho vzťahu a nie je úrokom z omeškania, ide o samostatný nárok vyplývajúci priamo zo zmenky, ktorý patrí majiteľovi zmenky bez ohľadu na existenciu alebo neexistenciu kauzálnych úrokov z omeškania alebo iných úrokov.“.

5. Dovolanie žalovaného a sťažovateľov, ktoré odôvodňovali poukazom na § 420 písm. d) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“) a § 421 ods. 1 písm. a) a c) CSP, najvyšší súd uznesením sp. zn. 7 Cdo 102/2018 zo 17. septembra 2018 (ďalej len „uznesenie najvyššieho súdu“) odmietol ako procesne neprípustné.

6. Sťažovatelia svoju ústavnú sťažnosť nasmerovali proti rozsudku krajského súdu a uzneseniu najvyššieho súdu. Sú toho názoru, že uznesenie najvyššieho súdu je arbitrárne, svojvoľné a založené na formálnom prístupe súdu k prejednávanej veci. Rozhodnutia okresného súdu a krajského súdu, ktorými boli zaviazaní k úhrade úrokov z omeškania ako ručiteľia, považujú za nezákonné a spôsobujúce značnú ujmu na ich majetkových právach. Sťažovatelia kritizujú záver najvyššieho súdu, podľa ktorého *„prekážk[a] litispendencie, resp. prekážk[a] res iudicata existovala len vo vzťahu k žalovanej istine, ktorá prekážka zanikla tým, že po zaplatení istiny v zmenkovom konaní totožnej s istinou vymáhanou na základe Zmluvy o pôžičky, žalobca zoberal v tejto časti žalobný návrh späť a súd v konaní č. 4C/95/2011 pokračoval len v časti úrokov z omeškania, kde už neexistovala prekážka litispendencie“*. K tomuto záveru dovolacieho súdu sťažovatelia uvádzajú, že *„v zmenkovom konaní žalobca popri nároku na zaplatenie istiny uplatnil aj nárok na zákonné úroky vo výške 6% z istiny, ktoré mu boli aj priznané. Okolnosť, že ide o rozdielnu výšku úrokov v zmenkovom a občianskom konaní nemôže znamenať nedostatok prekážky litispendencie. Bolo na žalobcovi, aby si uplatňoval nárok voči žalovaným buď na základe Zmluvy o pôžičke alebo na základe vlastnej zabezpečovacej zmenky dlžníka. Ak žalobca uplatnil nárok na základe zmenky, ako aj na základe Zmluvy o pôžičke, v oboch prípadoch ide o totožnosť sporových strán a totožnosť predmetu sporu a jeho skutkového základu.“*. Pokiaľ išlo o dovolanie sťažovateľov podané i z dôvodu podľa § 421 ods. 1 CSP, teda preto, že rozhodnutie krajského súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, sťažovatelia uviedli, že *„Podstata tejto právnej otázky bolo posúdenie, či žalovaní v rade 2. - 3. ako ručiteľia za záväzok dlžníka-žalovaného v 1. rade na základe Zmluvy o pôžičke splatnej dňa 12.09.2003 boli zodpovední okrem istiny aj za úroky z omeškania so zaplatením istiny... Svoju procesnú obranu žalovaní v 2. - 3. rade opierali o ustanovenia § 546 a nasl. Občianskeho zákonníka, z ktorých je nepochybné, že v danom prípade žalovaní v 2. - 3. rade ako ručiteľia nezodpovedajú za úroky z omeškania vzniklé zaplatením istiny po lehote splatnosti. Popri tejto procesnej obrane žalovaní v 2.- 3. rade poukazovali, že žalobca nesplnil svoju povinnosť podľa § 548 ods. 1/ Občianskeho zákonníka vyzvať ručiteľov na zaplatenie dlhu z dôvodu, že dlžník dlh nezaplatil.“*

7. Sťažovatelia rovnako odmietajú tvrdenie najvyššieho súdu, že v dovolaní uviedli len všeobecnú charakteristiku nesprávnosti, ku ktorej došlo pred okresným súdom a krajským súdom. Práve naopak, v súlade s § 432 CSP poukázali na nesprávne právne posúdenie veci a na to, v čom spočíva táto nesprávnosť, ktorá bola najvyššiemu súdu nepochybne zrejmá. V tejto súvislosti sťažovatelia najskôr uznávajú, že v dovolaní nekonkretizovali rozhodnutia, ktoré by preukazovali odklon od vyriešenia právnej otázky krajského súdu od ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu, avšak vzápätí argumentujú, že *„Rozhodnutia Najvyššieho súdu SR nie sú systematicky usporiadané a publikované a ich znalosť je len otázkou náhody... Sťažovate[lia] v súvislosti s rozhodnutím dovolacieho súdu poukazuj[ú] na ustanovenie § 440 CSP, podľa ktorého je súd viazaný len dovolacími dôvodmi z čoho vyplýva, že dovolací súd nie je viazaný vymedzením prípustnosti dovolania. V rámci postupu dovolacieho súdu podľa § 440 CSP mal súd pri prisúdení prípustnosti dovolania zohľadniť svoje stanoviská a rozhodnutia, aj keď ich dovolávatelia neoznačili. Sťažovate[lia] poukazuj[ú] ďalej na ustanovenie § 428 CSP, podľa ktorého vymedzenie splnenia prípustnosti dovolania nie je náležitosťou dovolania.“*

8. Na základe uvedených skutočností sťažovatelia navrhli, aby ústavný súd podľa čl. 127 ústavy nálezom rozhodol o porušení práv sťažovateľov podľa ústavy, dohovoru a dodatkového protokolu rozsudkom krajského súdu a uznesením najvyššieho súdu a zároveň tieto rozhodnutia zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie.

9. Podaním doručeným ústavnému súdu 20. decembra 2018 sťažovatelia doplnili svoju ústavnú sťažnosť o argumentáciu spočívajúcu v tom, že napadnutými rozhodnutiami došlo k porušeniu princípu právnej istoty a predvídateľnosti súdnych rozhodnutí. Poukázali na to, že v rámci ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu ale i súdov nižších inštancií sa ručenie nevzťahuje na sankcie, ktoré má v dôsledku omeškania dlžník zaplatiť veriteľovi, ak sa ručiteľ k ich úhrade osobitne nezaviazal. V tejto súvislosti odkázali na rozhodnutie najvyššieho súdu uverejnené v Zbierke súdnych rozhodnutí a stanovísk pod č. R 58/2009, ako aj na právnu teóriu. Na ich námietky spočívajúce v tom, že sa písomne nezaviazali k úhrade úrokov z omeškania, nákladov veriteľa spojených s uplatnením pohľadávky a iných prípadných sankcií však krajský súd ani najvyšší súd nereagovali a odklonili sa

od uvedenej ustálenej súdnej praxe bez akéhokoľvek zdôvodnenia, čím porušili spomínaný ústavný princíp.

II.

Vyjadrenia krajského súdu a najvyššieho súdu a replika sťažovateľov

10. Na základe výzvy ústavného súdu sa k veci prísom sp. zn. 1 SprV 122/2019 z 8. apríla 2019, ktorý bol ústavnému súdu doručený 15. apríla 2019, v stručnosti vyjadril predseda krajského súdu. K vecnej stránke ústavných sťažností uviedol, že v otázke duplicitného uplatnenia úroku z omeškania vychádzal senát 5Co zo skoršieho (právoplatného uznesenia) iného senátu v totožnej veci. Konkrétne poukázal na uznesenie č. k. 2 Co 137/2012-125 z 21. marca 2013, v ktorom krajský súd zrušil rozhodnutie súdu prvej inštancie z dôvodu neexistencie prekážky litispendencie, pretože nárok žalobcu uplatnený v konaní vedenom Okresným súdom Žilina pod sp. zn. 19 CbZm 2/2008 je nárokom vyplývajúcim z § 45 ods. 2 a 4 zákona č. 191/1950 Sb. zákon zmenkový a šekový v znení neskorších predpisov (ďalej len „zmenkový zákon“), podľa ktorého majiteľ môže postihom žiadať šesť percentné úroky odo dňa predloženia. Ďalej uviedol, že „*Majiteľ môže postihom žiadať odmenu vo výške jednej tretiny percenta šekovej sumy alebo v menšej dohodnutej výške, v ktorom je kogentne stanovená aj výška sankcie, ktorej sa môže majiteľ zmenky domáhať zo zmenkovej sumy, pričom v prejednávanej veci sa žalobca domáha zaplata úroku z omeškania za omeškanie dlžníkov s plnením ich peňažného dlhu podľa ustanovenia § 517 ods. 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (podľa žaloby), resp. podľa ustanovenia § 369 ods. 1 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník (podľa obsahu odvolania proti napadnutému uzneseniu).*“. Týmto právnym názorom bol súd prvej inštancie v zmysle § 391 ods. 2 CSP viazaný. K argumentácii vyplývajúcej z doplnenia ústavnej sťažnosti sa krajský súd nevyjadril, dôvodiac, že táto nebola súčasťou odvolania, resp. odvolacích dôvodov. V závere oznámil, že netrvá na ústnom pojednávaní.

11. Na výzvu ústavného súdu sa podaním č. k. KP 3/2019-20, Cpj 11/2019 z 13. mája 2019 vyjadril k ústavným sťažnostiam aj najvyšší súd. V rámci svojho stanoviska zhrnul právnú úpravu dovolacieho konania a skonštatoval, že „*Dovolací súd je viazaný iba*

vymedzením právnej otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré považuje dovolateľ za nesprávne, nie však už určením, pod ktorý prípad prípustnosti riešenia (§ 421) táto otázka spadá. Takéto určenie významovo nespadá pod vymedzenie dovolacieho dôvodu. Dovolací súd nie je viazaný vymedzením prípustnosti dovolania, pretože posúdenie prípustnosti dovolania je vecou dovolacieho súdu. Obdobne rozhodol najvyšší súd vo viacerých rozhodnutiach, napr. 2 Cdo 142/2017. “. Rozhodnutie o ústavných sťažnostiach najvyšší súd ponechal na úvahe ústavného súdu a súčasne vyjadril súhlas s upustením od ústneho pojednávania.

12. Ústavný súd v zmysle § 126 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) účinného od 1. marca 2019, ktorý sa pri zachovaní právnych účinkov úkonov, ktoré v konaní nastali do 28. februára 2019, použije aj na konania začaté do 28. februára 2019 (§ 246 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde), upovedomil o podanej ústavnej sťažnosti [REDAKOVANÉ], ktorá má v označenom konaní postavenie žalobcu, a teda v konaní pred ústavným súdom je zúčastnenou osobou. Zúčastnená osoba prevzala výzvu ústavného súdu 26. marca 2019, k ústavným sťažnostiam sa však nevyjadrila.

13. Nadväzne ústavný súd zaslal vyjadrenie krajského súdu a najvyššieho súdu sťažovateľom, ku ktorým sa títo vyjadrili podaním doručeným ústavnému súdu 3. júna 2019: *«Krajský súd Bratislava sa vo svojom stanovisku zaoberal len otázkou prekážky litispendencie. Prekážka litispendencie patrí k základným podmienkam konania. Ak súd zistí, že v tej istej veci prebieha iné konanie, je povinný začaté konanie zastaviť. Rozhodujúcim okamihom pre posúdenie existencie prekážky litispendencie je stav v čase začatia konania. Súd neakceptoval prekážku litispendencie aj napriek tomu, že o nárokoch žalobcu zo zmluvy o pôžičke bolo na základe uplatnenej zabezpečovacej zmenky v celom rozsahu právoplatne rozhodnuté na základe rozsudku Krajského súdu v Žiline, sp.zn.: 13CoZm/1/2012, zo dňa 06.12.2012. Senát Krajského súdu 5Co pri rozhodovaní namietaného „duplicitného“ úroku z omeškania vychádzal zo skoršieho (právoplatného uznesenia) iného senátu Krajského súdu v Bratislave. Odvolávať sa na rozhodnutie iného*

senátu nemá právny podklad, pretože nejde o judikát. Ide o iný názor iného senátu, pričom v tejto otázke je prax súdov rozdielna.» V závere uviedli, že netrvajú na verejnom ústnom pojednávaní.

14. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde, upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou a stanoviskami účastníkov konania dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

15. Vec bola prijatá na ďalšie konanie 5. februára 2019 podľa v tom čase platného rozvrhu práce, a to III. senátom ústavného súdu v zložení Rudolf Tkáčik (predseda senátu), a Jana Baricová (sudkyňa spravodajkyňa) a Mojmir Mamojka ako členovia senátu. V súlade s čl. II bodom 3 písm. a) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 v období od 17. februára 2019 do prijatia nového rozvrhu práce pri predkladaní veci do senátu Janou Baricovou (sudkyňa spravodajkyňa) pracuje prvý senát ústavného súdu v zložení Jana Baricová (predsedníčka senátu), Miroslav Duriš a Mojmir Mamojka. Vzhľadom na uvedené senát ústavného súdu rozhodol vo veci tejto ústavnej sťažnosti v zložení tak, ako to je uvedené v záhlaví tohto nálezu.

III.

Relevantná právna úprava a judikatúrne východiská ústavného súdu

16. Podľa čl. 124 ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

17. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

18. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon o ústavnom súde.

19. Predmetom ústavnej sťažnosti je námietka sťažovateľov o porušení základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj práva na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu k dohovoru, ku ktorému malo dôjsť napadnutými rozhodnutiami krajského súdu a najvyššieho súdu. Sťažovatelia sú presvedčení, že krajský súd ich zaviazal k povinnosti uhradiť úroky z omeškania nezákonne, čím im spôsobil značnú ujmu na ich majetkových právach. Napadnutým rozhodnutiam vyčítajú arbitrárnosť a formálny prístup konajúcich súdov k prejednávanej veci.

20. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

21. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

22. Obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sú obdobné záruky, že vec bude spravodlivo prerokovaná nezávislým a nestranným súdom postupom ustanoveným zákonom, preto medzi obsahom týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (mutatis mutandis II. ÚS 71/97) a ich prípadné porušenie možno preskúmať spoločne.

23. Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady

medzinárodného práva. Predchádzajúce ustanovenie nebráni právu štátov prijímať zákony, ktoré považujú za nevyhnutné, aby upravili užívanie majetku v súlade so všeobecným záujmom a zabezpečili platenie daní a iných poplatkov alebo pokút.

24. Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity, v zmysle ktorého ústavný súd o porušení základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd rozhoduje len v prípade, ak je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, ak by účinky výkonu tejto právomoci všeobecnými súdmi neboli zlučiteľné s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1 ústavy) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Pri uplatňovaní právomoci podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležité zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 19/02, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05).

25. Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti uprednostňuje materiálne poňatie právneho štátu, ktoré spočíva okrem iného na interpretácii právnych predpisov z hľadiska ich účelu a zmyslu, pričom pri riešení (rozhodovaní) konkrétnych prípadov sa nesmie opomínať, že prijaté riešenie (rozhodnutie) musí byť akceptovateľné aj z hľadiska všeobecne ponímanej spravodlivosti (m. m. IV. ÚS 1/07, IV. ÚS 75/08, I. ÚS 57/07, I. ÚS 82/07, IV. ÚS 182/07).

IV.

Posúdenie vecí ústavným súdom

IV.1 K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu

26. Sťažovatelia napadnutému rozsudku krajského súdu vytýkajú, že sa nezaoberal podstatnou argumentáciou nimi nastolenou, a to najmä pokiaľ ide o otázku, či ako ručiteľia zodpovedajú podľa § 546 a nasl. Občianskeho zákonníka aj za úroky z omeškania. Ich sťažnostná argumentácia vo vzťahu k tomuto rozhodnutiu sa obmedzila na nesúhlas s prijatým záverom týkajúcim sa ich povinnosti ako ručiteľov uhradiť žalobcovi úroky z omeškania. Dôvodia rozporom s inštitútom dobrých mravov, keď poukazujú na to, že v rámci namietaného konania boli zaviazaní k úhrade úroku z omeškania vo výške 13 %, hoci v skôr začatom v zmenkovom konaní už boli zaviazaní k povinnosti zaplatiť 6 % úrok, t. j. spolu mali žalobcovi zaplatiť úroky z omeškania vo výške 19 %. S týmto rozporom sa však krajský súd podľa ich názoru dostatočne nevysporiadal.

27. Súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo strany sporu na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranou sporu, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných stranami. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo strany sporu na súdnu ochranu, resp. spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04).

28. Aj judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo vzťahu k čl. 6 ods. 1 dohovoru uvádza, že hoci tento článok zaväzuje súd, aby odôvodnil svoje

rozhodnutie, neznamená to, aby na každý argument strany konania dal podrobnú odpoveď (rozsudok ESĽP vo veci Van Hurk v. Holandsko z 19. 4. 1994, sťažnosť č. 16034/90, § 61). Otázku, či súd splnil svoju povinnosť odôvodniť rozhodnutie, možno posúdiť len so zreteľom na okolnosti daného prípadu. Rozsah, na ktorý sa povinnosť súdov odôvodniť svoje rozhodnutia vzťahuje, môže byť podľa povahy rozhodnutia rôzny. Medziiným, je potrebné zohľadniť aj rôznorodosť návrhov, ktoré strana konania môže podať na súdy, ako aj rozdiely existujúce v zmluvných štátoch v súvislosti s právnou úpravou, zvyklosťami, právnymi názormi a vynášaním a vyhotovovaním rozhodnutí (rozsudok ESĽP vo veci Ruiz Torija a Hiro Balani v. Španielsko z 9. 12. 1994, sťažnosť č. 18390/91). Skutočnosť, že súd neprejedná každú podrobnosť tvrdenú stranou konania, nie je sama osebe v rozpore s požiadavkou spravodlivého prejednávania veci. Podstatné však je, aby sa neprehliadlo právo strany konania byť vypočutou a aby súd posúdil tvrdenia strany konania, hoci sa to explicitne neodrazí v konečnom rozhodnutí (rozhodnutie č. 10153/82 z 13. 10. 1986, D. R. 49, s. 67, 74).

29. Uvedené východiská bol povinný dodržať pri rozhodovaní o odvolaní sťažovateľov aj krajský súd, preto bolo úlohou ústavného súdu v rámci rozhodovania o ústavnej sťažnosti posúdiť, či ich skutočne rešpektoval, a to minimálne v takej miere, ktorá je z ústavného hľadiska akceptovateľná a udržateľná.

30. Po oboznámení sa s obsahom napadnutého rozsudku krajského súdu ústavný súd konštatuje, že spornou otázkou sa stalo uplatnenie nároku na úrok z omeškania v prejednávanej veci popri uplatnení zmenkového úroku (ktorý bol žalobcovi v zmenkovom konaní už právoplatne priznaný), v čom sťažovatelia vidia duplicitu. Tvrdili, že ak zanikol hlavný záväzok (v dôsledku zaplatenia istiny v zmenkovom konaní), zároveň došlo k zániku akcesorického úrokového záväzku, ktorý bol uplatnený samostatne (ale popri hlavnom záväzku), a to o to viac, že zmenkové úroky boli žalobcovi právoplatne priznané.

31. K týmto námietkam sa krajský súd vyjadril tak, že úroky z omeškania majú povahu sankcie (sankčné úroky) za omeškania dlžníka so splnením záväzku. Omeškaním nastáva zo zákona zmena obsahu právneho vzťahu v tom zmysle, že povedľa trvajúcej

povinnosti splniť záväzok vznikajú aj nové (ďalšie) práva a povinnosti, bez ohľadu na to, či dlžník omeškanie zaviniť alebo nie. Zároveň podotkol, že i keď ide o príslušenstvo pohľadávky, je to relatívne samostatné právo, ktoré oprávnený môže (ale nemusí) uplatniť súčasne s istinou. Čo sa týka namietaného duplicitného uplatnenia úroku z omeškania a zmenkového úroku, krajský súd poukázal na to, že kým v zmenkovom konaní ide o nárok vyplývajúci z § 45 ods. 2 zmenkového zákona, v prejednávanej veci ide o úrok z omeškania za omeškanie dlžníkov s plnením ich peňažného dlhu, pričom ide o zákonné nároky, ktoré nemajú žiadnu vzájomnú súvislosť ani sa vzájomne nekonzumujú. Zmenkový úrok totiž nemá žiaden vzťah k úroku z omeškania z kauzálneho vzťahu, ide o samostatný nárok vyplývajúci priamo zo zmenky, ktorý patrí majiteľovi zmenky bez ohľadu na existenciu alebo neexistenciu kauzálnych úrokov z omeškania alebo iných úrokov.

32. K tomu ústavný súd uvádza, že jednou zo základných charakteristík zmenkových záväzkov je ich abstraktná povaha. Podstatu ich abstraktnosti je potrebné hľadať vo vzťahu zmenkového záväzku k záväzku, ktorý bol materiálnym podkladom vzniku zmenkového záväzku, a ktorého obsah je možné považovať za príčinu vzniku zmenkového záväzku, t. j. k záväzku kauzálnemu. Abstraktnosť zmenkového záväzku spočíva v jeho formálnej a materiálnej nezávislosti na záväzku kauzálnom. Jadrom problematiky abstraktnosti zmenkových záväzkov je však otázka vplyvu kauzálneho záväzkového vzťahu na záväzkový vzťah zmenkový. Pri posudzovaní vplyvu zmenky na kauzálny záväzkový vzťah je potrebné vychádzať z cieľa, ktorý bol použitím zmenky v danom prípade sledovaný. Zmenka môže plniť buď funkciu platobnú (a nahrádzať tak hotové peniaze) – zmenka *pro soluto*, alebo môže plniť, tak ako to bolo v prejednávanej veci, funkciu zabezpečovaciu – zmenka *pro solvendo* (na účel platenia). Kritériom pre rozlíšenie týchto dvoch typov zmeniek je účel, ktorý účastníci kauzálneho záväzkového vzťahu vydaním zmenky sledovali. Vydanie zmenky *pro solvendo* však nemá za následok zánik kauzálneho záväzkového vzťahu, ale kauzálny záväzkový vzťah a zmenkový záväzkový vzťah existujú popri sebe, tak ako to v konečnom dôsledku krajský súd sám správne skonštatoval. Nárok zo zmenkového záväzku a nárok z kauzálneho záväzku sú totiž dva odlišné, na sebe nezávislé nároky, ktoré sa nevylučujú, pričom v konaní nebolo tvrdené (o to viac

preukazované) dojednanie strán o tom, že splnením záväzku zo zmenky zanikne kauzálny záväzok v plnom rozsahu.

33. Ústavný súd však musí prisvedčiť sťažovateľom, že krajský súd nereagoval na ich zásadný odvolací argument o posudzovaní predmetného nároku na zaplatenie úrokov z omeškania (aj) z kauzálneho záväzku skrz inštitút dobrých mravov. Nezodpovedanou otázkou tak zostalo, či vo svetle okolností namietanej kauzy bolo priznanie tohto nároku aj spravodlivým.

34. Dobré mravy sú neurčitým právnym pojmom, ktorý nemá legislatívne zakotvenie v žiadnom právnom predpise. Ide o pravidlá morálneho charakteru, všeobecne platné v demokratickej spoločnosti, v ktorej sa uplatňuje a presadzuje vzájomná slušnosť, ohľaduplnosť a vzájomné rešpektovanie. Ide v podstate o súhrn určitých etických a kultúrnych pravidiel, ktoré sú prirodzene uznávané v spoločnosti. Obsah pojmu dobrých mravov je dopĺňaný teóriou a súdnou praxou. Z judikatúry možno vyvodiť, že sú vykladané ako súhrn spoločenských, kultúrnych a mravných noriem, ktoré v historickom vývoji osvedčujú istú nemennosť, vystihujú podstatné historické tendencie, sú zdieľané rozhodujúcou časťou spoločnosti a majú povahu noriem základných. Napriek absencii legálnej definície na ne Občiansky zákonník odkazuje na viacerých miestach (napr. § 3, § 39, § 148 ods. 2, § 424, § 469a, § 482 a pod.).

35. Podľa § 3 Občianskeho zákonníka výkon práv a povinností vyplývajúcich z občianskoprávných vzťahov nesmie bez právneho dôvodu zasahovať do práv a oprávnených záujmov iných a nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi.

36. V obchodnoprávných vzťahoch je obsahovo podobným ustanovením znenie § 265 Obchodného zákonníka, v zmysle ktorého platí, že výkon práva, ktorý je v rozpore so zásadami poctivého obchodného styku nepožíva právnu ochranu. Zásady poctivého obchodného styku sú chápané ako pravidlá slušného správania sa podnikateľov nielen vo vzájomnom styku ale i pri kontaktoch s nepodnikajúcimi osobami. Ide o akúsi podmnožinu dobrých mravov.

37. Vrátiac sa späť k prapodstate práva, možno konštatovať, že jeho základnou funkciou je ochrana subjektov konajúcich *bona fidae*. V súvislosti s tým treba vnímať aj hlavné funkcie inštitútu zodpovednosti a akýchkoľvek obdobných predovšetkým sankčných inštitútov, ktorými sú predovšetkým funkcia preventívna, reparačná a sankčná (represívna). Ich uplatňovanie najmä v súkromnoprávnej sfére, ktorá je typická predovšetkým zmluvnou slobodou a dispozitívnosťou noriem, ktoré túto sféru tvoria, má svoje špecifiká, a to aj vo väzbe na dobré mravy v občianskoprávných vzťahoch a na princíp poctivého obchodného styku v obchodnoprávných vzťahoch.

38. Ako už bolo naznačené, ručiteľský záväzok má akcesorickú povahu a je záväzkom existujúcim vedľa hlavného záväzku, ktorým je vzťah veriteľa a dlžníka. Je preň typické, že ručiteľ sa dostane do postavenia povinného v dôsledku neplnenia záväzku dlžníkom, teda sanuje protiprávne konanie iného subjektu (povinného). Pozícia ručiteľa a jeho vzťah k dlžníkovi, ako aj veriteľovi má okrem iného aj istý morálny rozmer. Nikto totiž ručiteľa nenúti vstúpiť do ručiteľskej pozície, napriek tomu však tento vstupuje do rizika, čím výrazne posilňuje pozíciu dlžníka i veriteľa. V prípade omeškania so splatením pôžičky sú úroky z omeškania dispozitívnym inštitútom, nemusia sa dohodnúť alebo zo strany veriteľa uplatňovať. Ak sa úroky dohodnú, musia mať primeranú výšku, ktorá nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi (§ 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Načrtnutá primeranosť úrokov vo väzbe na dobré mravy by mala platiť o to viac vo vzťahu k ručiteľovi, ktorý je druhotným subjektom vo veriteľsko-dlžníckom vzťahu a nesie bremeno pôžičky, hoci prvotným dlžníkom nebol a nie je. Konečným reálnym výsledkom posudzovanej kauzy je fakt, že sťažovatelia ako ručelia sú zaviazaní k povinnosti zaplatiť 6 % úrok zo zmenkového vzťahu a 13 % úrok zo zmluvy o pôžičke, t. j. spolu 19 % úrok, a to po tom, čo splnili záväzok za dlžníka. Aj keď vzhľadom na rozdielnosť právneho základu ide formálnoprávne o správne použitie práva, na druhej strane tento právny záver naráža na morálny problém tkvejúci v otázke, či je spravodlivé a súladné s dobrými mravmi „sankcionovať“ ručiteľa zaplatením úrokov z omeškania z kauzálneho záväzku popri úrokoch zmenkových (t. j. dvakrát). Nemožno sa vyhnúť pochybnosti o súlade takéhoto stavu so všeobecne uznávanými pravidlami správania sa a s mravnými zásadami spoločenského poriadku a priznanie tohto nároku žalobcovi bez zohľadnenia špecifik

konkrétnej veci vyznieva voči sťažovateľom neprimerane tvrdo. Inak povedané, pokiaľ sa zoberie do úvahy rozdielny právny základ uplatňovania oboch nárokov bez toho, aby sa zohľadnili individuálne okolnosti daného prípadu, najmä aspekt akcesority ručiteľského vzťahu, splatenie pôžičky ručiteľmi, zaplatenie zmenkových úrokov ručiteľmi, môže ísť o prísny a neadekvátne formalistický prístup k posudzovanej veci, umožňujúci presadenie zrejmej nespravodlivosti.

39. Ústavný súd považuje za samozrejmé a určujúce pre hľadanie práva, že vždy je nevyhnutné vychádzať z individuálnych rozmerov každého jednotlivého prípadu, ktoré sú založené na konkrétnych skutkových zisteniach. Mnohé prípady a ich špecifické okolnosti môžu byť – ako v danej veci – značne netypické; to však nezabavuje všeobecné súdy povinnosti urobiť všetko pre spravodlivé riešenie veci.

40. V rovine jednoduchého práva je nutné starostlivo posudzovať individuálne okolnosti daného prípadu cez uvedenú prizmu kogentného ustanovenia § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka zakotvujúceho zásadu súladného výkonu práv s dobrými mravmi, ktoré je odrazom ústavnej požiadavky nájsť spravodlivé riešenie. Ústavnoprávne je teda ustanovenie § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka tým miestom, skrz ktoré sú všeobecné súdy povinné nechať preniknúť ideu materiálneho právneho štátu do interpretácie a aplikácie podústavného práva. Len napĺňaním idey spravodlivosti právo a prípadne súdy plnia svoju funkciu, pretože ich rozhodnutia sú akceptovateľné väčšinou mienkou. Spravodlivosť totiž sprostredkováva aplikovateľnosť rozhodnutia preto, že je univerzálnou hodnotou, lebo každý, aj ten najobyčajnejší človek, má schopnosť rozpoznať, čo je a čo nie je spravodlivé (m. m. I. ÚS 33/2012). Podľa názoru ústavného súdu sú to práve špecifické okolnosti daného prípadu, ktoré krajský súd v danej veci celkom opomenul a vopred rezignoval na priliehavejšie posúdenie uplatneného nároku na úroky z omeškania (popri úrokoch zmenkových) skrz dobré mravy.

41. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že krajský súd sa pri svojom rozhodovaní aplikáciou ustanovenia § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka dostatočne nezaoberal a i jeho rozsudok nie je vo vzťahu k námietke sťažovateľov

o možnom rozpore uplatňovaného nároku s dobrými mravmi odôvodnený. Táto skutočnosť v konečnom dôsledku zakladá nepreskúmateľnosť a ústavnú neudržateľnosť ním vydaného rozhodnutia. Na uvedenom skutkovom základe ústavný súd rozhodol, že napadnutým rozsudkom krajského súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

IV.2 K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu

42. Sťažovatelia v ústavnej sťažnosti namietajú porušenie svojich práv aj napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ktorým bolo ich dovolanie odmietnuté. V tejto súvislosti kritizujú odpoveď najvyššieho súdu k nimi namietanej prekážke litispencie [uplatnený dovolací dôvod podľa § 420 písm. d) CSP], ako aj formalistické posúdenie uplatneného dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 CSP.

43. Bolo už uvedené, že právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy sa v civilnom sporovom konaní účinne zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred súdom vrátane dovolacieho konania.

44. To znamená, že rovnaké východiská ochrany základného práva sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru bol povinný dodržať pri rozhodovaní o ich dovolaní aj najvyšší súd.

45. Ako vyplýva z obsahu dovolania a nadväzne z napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu, sťažovatelia založili dôvodnosť dovolania podľa § 420 písm. d) CSP na tvrdení, že v prejednávanej veci je daná prekážka litispencie v zmysle § 159 CSP spočívajúca v tom, že ide o totožnosť predmetu konania a strán sporu v zmenkovom konaní. Totožnosť predmetu je podľa ich názoru daná vtedy, ak predmetom druhého, neskôr začatého sporu je ten istý nárok uplatňovaný už v prvom spore, pričom žalobca si

samostatnými návrhmi uplatnil ten istý nárok – jednak z titulu zmenky, jednak z titulu zmluvy o pôžičke. Taktiež namietali, že boli len ručiteľmi záväzku dlžníka, nešlo o solidárny záväzok dlžníkov. Dôvodnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a), resp. c) CSP vzhládali v nesprávnom právnom posúdení veci, tvrdiac, že rozhodnutie krajského súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, resp. je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

46. Ústavný súd po preskúmaní napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ktorým odmietol dovolanie sťažovateľov, konštatuje, že najvyšší súd sa v napadnutom uznesení dostatočným spôsobom nevysporiadal so všetkými dovolacími dôvodmi sťažovateľov.

47. Pokiaľ išlo o prvý z dovolacích dôvodov, najvyšší súd uzavrel, že prekážka litispendencie v prejednávanej veci nie je daná, pretože žalobca sa úrokov z omeškania domáhal len v predmetnom konaní. Ďalej uviedol, že skutočnosť, že pôvodnou žalobou sa žalobkyňa domáhala i v namietanom konaní zaplata istiny, je v danom štádiu irelevantnou, pretože konanie bolo v tejto časti právoplatne zastavené, a teda nebolo predmetom odvolacieho konania. Po tomto strohom rozbere bez vyjadrenia k zostávajúcej (spornej) časti predmetu konania uzavrel, že vada zmätočnosti je podľa jeho názoru relevantná len vtedy, pokiaľ trvá aj v priebehu dovolacieho konania. Sťažovateľmi naformulovanej otázke týkajúcej sa údajnej duplicity úrokov z omeškania uplatňovaných v dvoch konaniach, subsumovanej pod uvedený dovolací dôvod sa však najvyšší súd žiadnym spôsobom nevenoval. V takomto strohom odôvodnení nenašli sťažovatelia, ale ani ústavný súd dostatočný spôsob vysvetlenia dôvodov, pre ktoré neobstojí ich námietka o existencii prekážky litispendencie, aj keď v danom prípade má ústavný súd pochybnosť o tom, či vôbec ide o skúmanie tejto procesnoprávnej otázky. Už len táto skutočnosť však umožňuje ústavnému súdu formulovať záver, že najvyšší súd sa v napadnutom uznesení dostatočným spôsobom nevysporiadal s uvedenou vadou zmätočnosti tvrdenou sťažovateľmi.

48. Ústavný súd iba pre úplnosť uvádza, že pokiaľ išlo o posudzovanie druhého dovolacieho dôvodu, ktoré sťažovatelia považovali za prísne formalistické, musí prisvedčiť

najvyššiemu súdu v tom, že za situácie, keď absentovalo zdôvodnenie prípustnosti uvedeného dovolacieho dôvodu, nebol povinný ho svojím výkladom fakticky dopĺňať, domýšľať si a bádať nad tým, čo mali sťažovatelia na mysli. Preto záver o odmietnutí dovolania v tejto časti pre nevymedzenie dovolacieho dôvodu spôsobom zodpovedajúcim ustanoveniam Civilného sporového poriadku (body 24 – 28 napadnutého uznesenia) považuje za dostatočne odôvodnený, a teda i za ústavne akceptovateľný.

49. To však nič nemení na závere uvedenom v bode 47 o tom, že (ani) najvyšší súd v napadnutom uznesení nezohľadnil citované východiská ochrany základných práv a slobôd, preto jeho prístup pri rozhodovaní o podanom dovolaní sťažovateľov proti rozsudku krajského súdu nemožno hodnotiť inak ako nezodpovedajúci požiadavkám vyplývajúcim z obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd preto dospel k záveru, že k porušeniu označených práv sťažovateľov došlo i napadnutým uznesením najvyššieho súdu (bod 1 výroku nálezu).

50. Ústavný súd po vyslovení porušenia práv sťažovateľov napadnutým rozsudkom krajského súdu a napadnutým uznesením najvyššieho súdu obe napadnuté rozhodnutia podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a jemu zodpovedajúcemu § 133 ods. 2 zákona o ústavnom súde zrušil (bod 2 výroku nálezu).

51. Podľa § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd zruší právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu.

52. Podľa § 134 ods. 2 zákona o ústavnom súde ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je viazaný rozhodnutím ústavného súdu podľa § 133 ods. 3 písm. a) až d); toto rozhodnutie ústavného súdu je vykonateľné doručením.

53. Ústavný súd zároveň vrátil vec na ďalšie konanie krajskému súdu, keďže by nebolo účelné vracať vec najvyššiemu súdu do dovolacieho konania po tom, čo ústavný súd vyslovil porušenie ústavných práv aj napadnutým rozsudkom krajského súdu. Ústavný súd vrátil vec až do odvolacieho konania krajskému súdu nielen z dôvodu efektívnosti a hospodárnosti konania, ale aj z dôvodu zaručenia princípu právnej istoty strán napadnutého civilného konania a v neposlednom rade aj z dôvodu predchádzania zbytočným priet'ahom v konaní pred všeobecnými súdmi, keďže pochybenia, ktorých sa dopustil krajský súd, už konštatoval ústavný súd v tomto náleze (bod 2 výroku nálezu).

54. Úlohou krajského súdu preto bude opätovne rozhodnúť o odvolaní s'ťažovateľov, majúc na zreteli, že spravodlivosť, ktorá je osobitne zvýraznená v čl. 6 ods. 1 dohovoru, je kritériom ukladajúcim každému všeobecnému súdu povinnosť hľadať také riešenie ním prejednávanej veci, ktoré bude možné vyhodnotiť ako súladné s dobrými mravmi.

IV.3 K namietanému porušeniu práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu k dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu a napadnutým uznesením najvyššieho súdu

55. Ústavný súd konštatuje, že túto časť ústavnej s'ťažnosti s'ťažovatelia v podstate naviazali na porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Osobitnú ústavnoprávne relevantnú argumentáciu vo vzťahu k namietanému článku dodatkového protokolu k dohovoru však neponúkli.

56. Ochrana ústavou, prípadne dohovorom garantovaných práv a slobôd (resp. ústavnosti ako takej) nie je zverená len ústavnému súdu, ale aj všeobecným súdom, ktorých sudcovia sú podľa čl. 144 ods. 1 ústavy pri rozhodovaní viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 ústavy (II. ÚS 13/01, I. ÚS 241/07).

57. S prihliadnutím na absenciu zdôvodnenia tejto časti s'ťažnosti a súčasne s ohľadom na konštatovanie porušenia procesných práv s'ťažovateľov vyplývajúce

zo záverov uvedených v bodoch IV.1 a IV.2 ústavný súd považuje za predčasné, aby sa meritórne zaoberal námietkou sťažovateľov o porušení ich práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu napadnutými rozhodnutiami krajského súdu a najvyššieho súdu, a preto ústavnej sťažnosti sťažovateľov v tejto časti nevyhovel (bod 4 výroku nálezu).

V.

Trovy konania

58. Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov konania sťažovateľov, ktoré im vznikli v dôsledku ich právneho zastúpenia advokátkou JUDr. Katarínou Balážovou.

59. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

60. Pri rozhodovaní o náhrade trov konania vychádzal ústavný súd z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2017, ktorá bola 921 €, keďže ide o úkony právnej služby vykonané v roku 2018. Náhradu trov konania priznal ústavný súd za dva úkony právnej služby – prevzatie a prípravu zastupovania a podanie ústavnej sťažnosti, ktoré ústavnému súdu vyplynuli zo spisu. Odmena za jeden úkon právnych služieb za rok 2018 v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) znížená o 50 % tarifnej odmeny (§ 13 ods. 2 vyhlášky) pri zastupovaní dvoch alebo viacerých sťažovateľov predstavuje sumu 76,75 €. Takto stanovená odmena spolu s režijným paušálom 9,21 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 85,96 € za jeden úkon uskutočnený v roku 2018. Odmena advokáta za poskytnuté služby v konaní pred ústavným súdom tak predstavuje celkovú sumu 171,92 € za jedného sťažovateľa, t. j. za dvoch sťažovateľov 343,84 € (bod 3 výroku nálezu).

61. Náhradu trov konania je krajský súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľov do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

62. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. októbra 2019